



مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

معاونت بین الملل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

گزارش وینار بین المللی

# کرامۃ المرأة

الثالث من ذي القعدة ١٤٤٤

تهیه و تنظیم: فاروق اینی

کارشناس حوزه آفریقا عربی

۱۴۰۲/۰۳/۱۰



مجمع جهاني تقريب مذاهب اسلامي

معاونت بين الملل مجمع جهاني تقريب مذاهب اسلامي

# كرامة المرأة



زمن انعقاد الندوة: ١٤:٠٠

الثالث من ذي القعدة ١٤٤٤ - 23 مايو أيار 2023

Live.taqrib.ir (٠٠)



**الدكتورة حليلة حسيني**  
الرئيسة المؤسسة، أسيان، جوان - افغانستان



**الدكتورة سميرة راحيل قاضي**  
الرئيسة القسم المرأة في الجماعة الإسلامية الباكستانية - باكستان



**الدكتورة راعدة المصري**  
باحثة و أستاذة جامعة لبنان - لبنان



**الدكتور محمد علي أدرشيب**  
مستشار الأمين العام للمجمع العالمي للتقريب بين المذاهب الإسلامية - إيران



**الدكتورة رزان بركات**  
رئيسة لجنة شؤون المرأة والأسرة في جبهة العمل المقاوم، لبنان



**الأستاذة الماس زينب**  
طالبة طب - نبال



**الأستاذة ليندا طيوش**  
صحفية ومحللة بارزة - لبنان



**الأستاذة نداء ممتاز زهرية**  
أفانك جامعة الأزهر مصر)  
برئيس جامعة المؤتمرات دين نكر يور - هند



**محمد مختار عطا**  
قاري قرآن كريم، افغانستان



المجمع العالمي للتقريب بين المذاهب الإسلامية  
الشؤون الدولية





## • مقدمه

به همت معاونت بین الملل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی و با هدف بیان مقام و جایگاه واقعی زن در اسلام، تکریم بانوان در اندیشه اسلامی و پرده برداشتن از برخی تحریف‌ها و اقدامات ناپسند در رابطه با زنان به نام اسلام، و بینار بین المللی با عنوان **کرامه المرأة** (کرامت زن) و با حضور شخصیت‌های مطرح بین المللی روز سه شنبه دوم خردادماه ۱۴۰۲ برگزار شد.

## • محورهای و بینار

- کرامه المرأة في السنة. (کرامت بانوان در سنت)
- کرامه المرأة في التعامل التاريخي الإسلامي. (کرامت زنان در تعامل تاریخی اسلام)
- دور المرأة في ساحة التاريخ الإسلامي. (نقش بانوان در عرصه تاریخ اسلام)
- أهمية المرأة في التنمية الاجتماعية. (اهمیت بانوان در توسعه اجتماعی)
- أهمية رفع المستوى العلمي والثقافي للمرأة. (اهمیت بالا بردن سطح علمی و فرهنگی زنان)

## • اسامی و عناوین سخنرانان

- الدكتور محمد علی آذرشب، مستشار الأمين العام للمجمع العالمي للتقريب بين المذاهب الإسلامية
- الدكتورة راغدة المصرى باحثة واستاذة جامعة لبنان
- الدكتورة سمیعه راحیل قاضی الرئيسة القسم المرأة فی الجماعة الإسلامية الباكستانية
- الدكتورة حلیمه حسینی الرئيسة المؤسسة آشیانه جوان - افغانستان
- الاستاذة الماس زینب طالبة طب - نبال
- الدكتورة رزان بركات رئيسة لجنة شؤون المرأة والاسرة فی جبهة العمل المقاوم - لبنان
- الاستاذة ثناء ممتاز ازهریة (فاضلة جامعة الازهر مصر) برنسیل جامعة المؤمنان دین نغر بور - هند
- الدكتور لیندا طبوش مستشارة أسریة و تربویة و عضو مجلس بلدية - لبنان
- الأستاذ محمد مختار عطا، قاری قرآن الکریم، افغانستان



## • شرح کنفرانس

دکتر محمد علی آذرشب، استاد دانشگاه تهران و مشاور دبیرکل مجمع جهانی

### تقریب مذاهب اسلامی



برگزاری این وبینار در سالروز تولد حضرت فاطمه معصومه(س) و روز دختر، بسیار مبارک است. در این ایام، جشنهای بزرگی برای تکریم زنان برگزار می‌شود. جشنهای دهه کرامت که از تولد حضرت معصومه(س) آغاز و به تولد امام رضا(ع) ختم می‌شود.

جشنهای ما اصولاً مرتبط با مناسبت‌های اسلامی است که این بسیار ارزشمند است، مثلاً روز زن؛ روز تولد حضرت فاطمه(س) و روز مرد؛ روز تولد حضرت علی(ع) است. مناسبت دهه کرامت و روز تکریم دختر هم بسیار مهم است، طبق قرآن انسان کرامت دارد، اما زن کرامت خاص‌تری دارد، چرا که نسل را تربیت می‌کند و پرورش می‌دهد و گویی که خالق است نه مخلوق.

تکریم زن و تمرکز بر تکریم زن در قرآن و اسلام دلایل زیادی دارد، یکی اینکه اسلام به زن کرامت و عزت داده است تا بتواند به وظیفه تمدنی و فرهنگی خود در جامعه به درستی عمل کند. گاهی به اسم اسلام به زنان توهین می‌کنند و هجمه‌های فرهنگی از سوی غرب علیه زنان و برای تحقیر آنان صورت می‌گیرد. حال آنکه اسلام حقیقی در همه زمینه‌ها اعم از علمی، فرهنگی، هنری، ورزشی و ... به زن منزلت داده است. تفاوت‌های فراوانی بین جمال و زینت برای زن وجود دارد، زن با حجاب، تفکر و فرهنگش زیباست، اما زینت، زیبایی ظاهر زن است، به همین خاطر قرآن به زنان گفته که زینت خود را جز برای محرمانشان آشکار نکنند. وقتی می‌گوییم فاطمه زهرا(س) زیباست یا جمال دارد، منظور این است که از نظر شخصیت، علم، تفکر، عفت، حجاب و نقشش در زندگی اجتماعی زیباست، پس باید در مقابل هجمه غربی‌ها علیه زنان بایستیم.

من پیشنهاد می‌کنم کمیته‌ای در جهان اسلام تشکیل شود تا حامی حقوق زن در کل دنیا باشیم و بگوییم که زن کالا نیست، بلکه انسان است، عفت، کرامت، منزلت و شخصیت دارد. هجمه‌هایی که علیه زنان و به اسم دفاع از حقوق آنها صورت می‌گیرد، با این هدف است که زنان را به جاهایی بکشاند که شایسته آنها نیست، چرا که زن، عزت و کرامت دارد و کرامت زن، در عفت و حجاب و شرف اوست.





## خانم دکتر راغده المصری پژوهشگر و استاد دانشگاه لبنان



قرآن کریم در آیاتی که همه انسان‌ها اعم از زن و مرد را به برپاداشتن انسانیت و ساختن جامعه مکلف می‌کند، تصویری آشکار از تکریم بانوان را ارائه می‌دهد. در آیه ۷۱ سوره توبه «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ» خداوند در این آیه، اهمیت انجام هر عمل صالحی در خدمت به جامعه و اهمیت

همکاری زنان و مردان مومن در این امر را برای ما بیان می‌کند.

براساس آیات قرآن کریم پاداش هر کار نیک از سوی زنان برابر با مردان است، بزرگداشت زنان در قرآن کریم آنجا متجلی می‌شود که خداوند زنانی را به عنوان الگو و نمونه معرفی می‌کند مانند حضرت مریم و حضرت آسیه بنت عمران که الگویی برای انسان‌های مومن هستند. ما عظمت حضرت زهرا(س) را فراموش نخواهیم کرد، عظمت حضرت زهرا(س) در قرآن کریم در زمینه‌های مختلفی بیان شده است مانند نقش دینی و سیاسی ایشان. به ویژه در آیه مباحثه که از ایشان به لفظ نسائنا (زنان ما) یاد شده و یا به پیشگامی ایشان در ارائه خدمات اجتماعی و اطعام مسکین، فقیر و یتیم اشاره شده است.

در طول تاریخ اسلام زنان تاثیرگذار بسیاری وجود داشته‌اند، به عنوان نمونه حضرت خدیجه(س) و نقش اقتصادی این بانوی مسلمان در حمایت از رسالت اسلامی، حضرت زینب(س) و نقش قهرمانانه او، حضرت معصومه(س) و مهاجرت ایشان در راه اسلام، حضرت حکیمه خاتون(س) و حضرت نرجس(س) زنان بزرگی در حوره توسعه اجتماعی چون «فاطمه فهری» موسس نخستین دانشگاه اسلامی در مغرب عربی و «زبیده» همسر هارون الرشید، زنان فلسطینی نقش‌آفرین در ایجاد و فعالیت اوقاف در قدس و فعالیت زنان دانشمند فلسطینی در مدارس و مراکز علمی قدس وجود داشته‌اند. باید از نقش زنان در دوران معاصر نیز یاد کنیم چنانکه زنان نیز همگام با بیداری اسلامی و انقلاب مبارک اسلامی در ایران پیش رفته و مجاهدت کردند.



## خانم دکتر حلیمه حسینی موسس بنیاد علمی فرهنگی اشیانه جوان افغانستان

امروز ما در سطح بین‌المللی زمانی که صحبت از توسعه می‌کنیم، توسعه‌ای است که در یک جامعه



ایدئولوژیک و فرهنگ ماتریالیستی و باورهای مادی گرایانه در نظام سود و سرمایه مطرح است. زمانی که ما از نقش زن در توسعه اجتماعی صحبت می‌کنیم در فرهنگ ماتریالیستی، به این مفهوم است که در آنجا از همه ابزارها برای رسیدن به سود و لذت

مطلوب تلاش می‌کنند و زنان نادیده گرفته می‌شوند. در چنین مدلی از توسعه حفظ کرامت زن نادیده گرفته می‌شود و در واقع شخصیت، کرامت، هویت آنان مورد تحقیر قرار می‌گیرد. بنابراین از زن به عنوان نیمی از پیکره جامعه و نیروی انسانی که تا چه اندازه می‌تواند توانمند باشد، استفاده درستی نمی‌شود. بنابراین در جوامع ماتریالیستی الگویی سوء استفاده از زنان و به مسئله توانمند بودن آنها توجهی نمی‌شود. زمانی که در جوامع دینی از نقش زنان در توسعه اجتماعی صحبت می‌کنیم، در واقع یک اصل اولیه است که نباید از خط قرمزهای آن عبور کنیم. جامعه باید به سمت رفاه، پیشرفت، ترقی حرکت کند اما در این حین باید کرامت زنان حفظ شود. در واقع هیچ بخشی از جامعه نمی‌تواند برای رسیدن به رفاه و توسعه‌ای که مدنظرش است از زنان جامعه استفاده ابزاری کند و کرامت آنان را لگدمال کند.

حفظ کرامت زنان نیازمند چه مولفه‌هایی است؟ جامعه‌ای می‌تواند کرامت زنان را حفظ کند که حضور یک زن را به رسمیت بشناسد و دیدگاهش بر این اساس باشد در غیر این صورت در جامعه فرد محور از زنان سوء استفاده خواهد شد. جامعه ایمانی، جامعه‌ای است که مردان و زنان آن کنار یکدیگر آن جامعه را به ترقی برسانند. ما امروز در جوامع خود نیازمند خانواده‌هایی هستیم که زنان و مردانی را در دامن خود پرورش دهند که به این حدیث پایبند باشند "الدُّنْيَا مَرْعَى الْآخِرَةِ"

ما نیازمند این هستیم که دانش و بصیرت و آگاهی زنان شکوفا شود، زنانی آگاه، مدیر و مدبر که می‌توانند جامعه‌ای را طراحی کنند که هم کرامت خودشان حفظ شود و هم به آن ایده آل جامعه اسلامی دست پیدا کنند. زنان باید حضور فعال خودشان را در خانه و خانواده داشته باشند همراه با همه شاخص‌های اسلامی و با حفظ حجاب و عفاف تا ما بتوانیم به یک جامعه ولایت‌مدار برسیم. امیدواریم زنان جهان اسلام بتوانند پیشرو در این عرصه باشند تا به الگوی پیشرفت جامعه اسلامی دست پیدا کنیم.





## خانم دکتر رزان برکات عضو هیئت زنان جنبش عمل اسلامی لبنان



کرامت و ارزش زن در اسلام در راستای تکریم همه بشریت است و در قرآن کریم به این مطلب اشاره شده است. زن و مرد هر دو از فرزندان آدم هستند، اسلام این کرامت را که بر اساس انسانیت فراگیر است، به طور یکسان برای

زن و مرد مورد تاکید قرار داده و تقوا و عمل صالح را ملاک برتری آنها بر یکدیگر عنوان کرده است. چنان که ثابت شده است، انسانها ممکن است در این کرامت با یکدیگر تفاوت داشته باشد و تفاوت آنها در رعایت حرمت‌های الهی و انجام عمل صالح است.

احکام اسلام با هدف اصلاح فرد و خانواده وضع شده است، احکام دین مبین اسلام، اول از همه، فرد را مورد خطاب قرار می‌دهد و تکالیف الهی را به عنوان موهبت و اصلاح رفتار به او عرضه کرده و از طریق حقوقی که برایش در نظر گرفته، از وی مراقبت می‌کند تا به سعادت و خوشبختی برسد. سپس با پرداختن به خانواده به آن قداست می‌بخشد. اسلام آنگاه به خانواده روی آورده و به آن قداست می‌بخشد و با تقویت روحیه و از طریق عشق و احترام به تقویت آن می‌پردازد.

اسلام پس از خانواده به جامعه روی می‌آورد، سنگ بنای جامعه را پیوندهای مستحکم خانواده‌ها تشکیل می‌دهد، و هر گاه فرد و خانواده و جامعه اصلاح شد، آنگاه نظام و سیاست هم اصلاح می‌شود و پیوند بین حاکمان و مردم از طریق احکام مربوط به فرد و خانواده و جامعه رعایت شده و حقوق زن و مرد متجلی می‌شود. مهمترین حقوق زن و مرد، حق حیات، زندگی، آزادی، اهلیت و حقوق اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است. زن و مرد شریک واجبات زندگی انسانی هستند که شریعت اسلام آنها را ترسیم کرده است که از اصلاح فرد آغاز و به خانواده و جامعه ختم می‌شود. شکی نیست که حق حیات و زندگی مقدس‌ترین حقی است که خداوند به انسان داده و پایه و اساس حقوق دیگر است. بنابراین، حیات و زندگی به موجب احکام الهی، مقدس است. شکی نیست که حق حیات یکی از مقدس‌ترین حقوقی است که خداوند برای انسان قرار داده است، براساس آیات قرآن کریم در برخورداری حق حیات هیچ تفاوتی میان زن و مرد وجود ندارد.



## خانم الماس زینب از مرکز اسلامی نپال



نام اصلی حضرت معصومه (ع) فاطمه است و آن حضرت دارای القاب متعددی می باشند. از معروفترین این القاب، معصومه به معنای پاک و بی گناه است. این لقب توسط برادر بزرگوارشان امام رضا (ع) به ایشان داده شد. لقب دیگر آن

حضرت، کریمه اهل بیت (ع) و به معنای شخص بزرگوار و بخشنده خاندان پیامبر است، این لقب توسط امام باقر یا امام صادق (ع) به ایشان اطلاق شده است. حضرت معصومه (ع) بانویی منزّه از خاندان پیامبر (ص) بود و ویژگیهای بسیاری در وصف ایشان گفته شده که من به چند مورد از آنها اشاره می کنم:

در بخشی از زیارتنامه آن حضرت از خدا درخواست می شود که خدا شناخت آن بانوی بزرگوار را نصیب مومنان بفرماید؛ اَنْ لَا يَسْلُبَنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيُّ قَدِيرٌ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ. در بخش دیگری از زیارتنامه امام رضا (ع) از حضرت معصومه (ع) طلب شفاعت در بهشت دارند؛ يَا فَاطِمَةُ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ... ای فاطمه درباره بهشت برایم شفاعت کن.

همچنین در ذکر مقام والای آن حضرت ذکر شده که پدر بزرگوارشان، امام موسی کاظم همانگونه که پیامبر (ع) دخترشان حضرت فاطمه (ع) را صدا می کردند، یعنی با عبارت فداها ابوها (پدر به فدایش) مورد خطاب قرار می دادند. در برخی روایات به احاطه ایشان به دانش و زمینه های مختلف علوم اسلامی اشاره شده است، به نحوی که در غیاب پدر و برادر بزرگوارشان پاسخگوی سؤالات مردم در زمینه های مختلف بودند. از ویژگیهای دیگر ایشان می توان به معجزاتی که توسط افراد مختلف در طی سالیان در حرم مطهر آن حضرت نقل شده است اشاره کرد، معجزاتی که نظیر آنها در حرم حضرت عباس (ع) و حضرت زینب (س) اتفاق افتاده است.





## خانم دکتر لیندا طبوش رئیس مرکز فرهنگ خانواده و تربیت لبنان



من ایام دهه کرامت را خدمت شما تبریک می‌کنم، زن از گذشته در مجامع فرهنگی حضور داشته و نقش اساسی و مهمی در فرهنگ‌سازی جامعه دارد. زن همچنین در طول تاریخ نقش مهمی در انتقال تفکر اسلامی و احادیث شریف و دفاع از اسلام

ناب محمدی(ص) و مقابله با ظلم و ظالم داشته است، همانند آنچه که از حضرت خدیجه(س) شاهد بودیم که اسلام ناب محمدی(ص) را نصب‌العین قرار داد و ملجأ و پناهگاهی برای رسول اکرم(ص) برای نشر اسلام شد یا حضرت زهرا(س) که در کنار پدر و همسرش ایستاد یا حضرت زینب(س) که در کنار برادرش در برابر ظلم و ظالم ایستادگی کرد. زنان فرهنگی از گذشته تا کنون در همه میادین حاضر بوده‌اند، ما نمونه‌های زیادی از حضور زنان در میادین مختلف فرهنگی، جهادی، رسانه‌ای و غیره را به عنوان همسران یا مادران شهدا و ... در دفاع از اسلام ناب محمدی(ص) و ولایت داشته‌ایم. یک زن فرهنگی برای فرزندان خویش نیز حماسه آفرین است و می‌تواند در کنار مادر بودن، شاعر، معلم، نویسنده، سیاسی، دینی و ... باشد. خداوند به زنان منزلت زیادی داده است و در بسیاری از آیات کتاب خویش از زنان سخن گفته است. فرهنگ زنان شامل فرهنگ خاص، فرهنگ عام، فرهنگ بهداشت، سلامت و فرهنگ اجتماعی است. فرهنگ خاص شامل توجه به زیبایی، تربیت اولاد، مدیریت خانه، آموزش مهارت‌های زندگی و ... است. فرهنگ عام، شامل هر چیزی که به امور دینی و فقهی و انسانی و اجتماعی مرتبط است، از جمله تفسیر، قرائت، تقلید، مسائل مربوط به فقه نساء و ... می‌شود. فرهنگ سلامتی، شامل توجه به بهداشت و سلامتی عمومی خود و اعضای خانواده و جامعه، حمایت لجسیتیک و پزشکی از مردان در میادین مقاومت و فرهنگ اجتماعی شامل ارتباطات اجتماعی، صله رحم، جلب محبت مردم، تبادل فرهنگ با دیگر زنان و ... است. از مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی قدردانی می‌کنیم که چنین فرصتی را در اختیار زنان فرهنگی قرار داد، چرا که زنان فرهنگی باید تجارب و افکار خود را مبادله کنند و جامعه‌ای هوشیار را به وجود آورند و چهره حقیقی زن را به نمایش بگذارند. یک زن فرهنگی باید مطالعه و دانش‌اندوزی، آگاه بودن از مسائل روز، شرکت در حلقه‌های مباحثه دینی و سیاسی، برگزاری نشست‌های دوره‌ای با زنان فرهنگی، مشارکت در کارهای میدانی و داوطلبانه را در سرلوحه کارهای خود قرار داده و زنان مقاومت از جمله حضرت زینب(س)، حضرت فاطمه(س)، حضرت خدیجه(س) را الگوی خود قرار دهد. زن مهمترین عنصر در تربیت و پرورش فرزند است و باید تلاش کند همانگونه که خدا می‌خواهد، باشد